

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Osmanlıca Hikâyeler

KÜÇÜK HATTAT

کوچوک خطاط

عثمانلیجه حکایه لر

HASBAHÇE

ايچنڊە كېلەر

- ۸.....تقديم
- ۱۲.....قىرلانغىچ يۈۋاسى
- ۱۸.....آتش بوجىكى
- ۲۲.....حيات گل يتىشدىر مگە بىكزىر
- ۲۶.....هر سوزە اينانما
- ۳۲.....گوزل بر ھىدە
- ۳۸.....ووردىم دويمازلغىڭ ھوڭى
- ۴۲.....بلبل
- ۴۶.....ايلگىڭ مەكەفەتى
- ۵۴.....چاملى بل قەھمانى
- ۶۴.....قىمەتلى بر ھوڭان
- ۷۰.....ھەركىسڭ بر ايشى وار
- ۷۶.....آسلانڭ دوستلغى
- ۸۲.....كوچوك خىطاط

İÇİNDEKİLER

Takdim	9
Kırlangıç Yuvası.....	13
Ateş Böceği.....	19
Hayat Gül Yetiştirmeye Benzer	23
Her Söze İnanma	27
Güzel Bir Hediye.....	33
Vurdumduymazlığın Sonu	39
Bülbül.....	43
İyiliğin Mükâfâtı.....	47
Çamlıbel Kahramanı	55
Kıymetli Bir Soğan.....	65
Herkesin Bir İşi Var	71
Aslanın Dostluğu	77
Küçük Hattat	83

- ۸۸.....کرم صاحبي بر قول
- ۹۲.....جو مرد وزير
- ۹۸.....قوش يو والرى
- ۱۰۰.....جعفر برمكى ايله باق له جى
- ۱۰۸.....باغ بوزومى
- ۱۱۴.....چيچكلى حرفلر
- ۱۱۸.....علم تحصيلى
- ۱۲۴.....خوش گلكڭ يا شهر رمضان
- ۱۳۰.....تخمدن سفره يه
- ۱۳۸.....سقا قوشى
- ۱۴۲.....آلپ طاغلىرى ذروه سنده

Kerem Sahibi Bir Kul.....	89
Cömert Vezir.....	93
Kuş Yuvaları.....	99
Cafer Bermekî ile Baklacı.....	101
Bağ Bozumu.....	109
Çiçekli Harfler.....	115
İlim Tahsili.....	119
Hoş Geldin Ya Şehr-i Ramazan.....	125
Tohumdan Sofraya.....	131
Saka Kuşu.....	139
Alp Dağları Zirvesinde.....	143
Sözlük.....	148

تقديم

عثمانلى توركجهسى، عثمانلى دورنده ياشايان خلكق قونوشوب يازديغى رسمى بر لساندى. عثمانليجه اوله رق ده آدلانديريلان بو ديل، بوگون قونوشديغمز توركجه نك، قرآن كريم (عرب) حرفلريله يازيلمش حاليدر. عثمانلى توركجهسى؛ توركجه، عربجه و فارسجه كله لردن اولوشان زنگين بر لساندر.

أجداد يمز آلتى عصر بوينجه دينى علملر، تاريخ، جغرافيه، أدبيات، حقوق و طب گبي حياتك هر ساحه سنده اثرلر يازدى. بوتون بو اثرلرى اوقويوب آگلامق ده عثمانلى توركجهسى بيله كدن گچيور. بوگون عثمانلى آرشيولرنده بولونان ميليونلرجه وثيقه سايه سنده تاريخى اوگره نه بيليورز. كولتور و مدنيت مزه يابانجى قالمامق و تاريخى اوگره نه بيله ك ايچون عثمانلى توركجهسى بيله لى يز.

تاريخى جامعلرك و چشمه لرك كتابه لرى، ده ده لريمزه عائد مزار طاشلرى عثمانليجه در. كولتوره ل دگرلر يمزى، مدنيت مزى آگلاتان أسكى دورلره عائد كتاب، درگى و غزته لرك بر چوغى عثمانليجه در. صنعتكار خطاطلرك يازديغى، ديوارلر يمزى سوسله ين محتشم لوحه لر عثمانليجه در. أجداد يمز دن يادگار قالان آل يازمالرى، مکتوبلر عثمانليجه در. طولاييسيله بو ديله اوزاق قالمق، بزي گچمشمزله اولان باغلىر يمز دن قوپارير.

Takdim

Osmanlı Türkçesi, Osmanlı devrinde yaşayan halkın konuşup yazdığı resmi bir lisandı. Osmanlıca olarak da adlandırılan bu dil, bugün konuştuğumuz Türkçenin, Kur'ân-ı Kerîm (Arap) harfleriyle yazılmış hâlidir. Osmanlı Türkçesi; Türkçe, Arapça ve Farsça kelimelerden oluşan zengin bir lisandır.

Ecdadımız altı asır boyunca dini ilimler, tarih, coğrafya, edebiyat, hukuk ve tıp gibi hayatın her sahasında eserler yazdı. Bütün bu eserleri okuyup anlamak da Osmanlı Türkçesi bilmekten geçiyor. Bugün Osmanlı arşivlerinde bulunan milyonlarca vesika sayesinde tarihimizi öğrenebiliyoruz. Kültür ve medeniyetimize yabancı kalmamak ve tarihimizi öğrenebilmek için Osmanlı Türkçesi bilmeliyiz.

Tarihi camilerin ve çeşmelerin kitabeleri, dedelerimize ait mezar taşları Osmanlıcadır. Kültürel değerlerimizi, medeniyetimizi anlatan eski devirlere ait kitap, dergi ve gazetelerin birçoğu Osmanlıcadır. Sanatkâr hattatların yazdığı, duvarlarımızı süsleyen muhteşem levhalar Osmanlıcadır. Ecdadımızdan yadigâr kalan el yazmaları, mektuplar Osmanlıcadır. Dolayısıyla bu dile uzak kalmak, bizi geçmişimizle olan bağlarımızdan koparır.

چشمشله، بوگون و گلجهك آراسنده كوپرى وظيفهسى گورن عثمانلى تورجهسى، تاريخ و كولتوريمزك آناختاريدر. بو لسان، بزلره بيراقيلان اڭ گوزل ميراثلردن بريدر. بو ميراثه صاحب چيقوب ياشاتملى يز.

معمارلق تاريخى آراشديرمه جيسى اكرم حقى آيويردى، عثمانلى تورجهسنك اهميتنى و گنج نسلره اوگرتيلهسى گركدىگنى شو افاده لرله ديله گتيرير: ”كتبخانه و آرشولريمزدهكى كولتور ميراثى گون ايشيغنه چيقاروب يڭى نسللرك استفاده سنه صومنانك يگانه يولى، گنجلريمزه عثمانليجه اوگرتكدر. آنجاق بويله لكه گنجلريمز كولتور خزينه لريله طائيشاييلير. بو باقمدن مطلقا گنجلره عثمانليجه اوگرتيله ليدر.“

”كوچوك خطاط“ ادلى بو اثر، عثمانليجه حكايله لر سريمزك ايكنجى ككاييدر. اثر، عثمانلى دولتنك صوڭ دورنده نشر ايديلن دريگوردن سچيلن حكايله لر بر آرايه گتيريله رك حاضرلاندى. ايچريسندە فرقى حكايله لرك بولونديغى ككايده، قارشيلقلى صحيفه لرده عثمانلى تورجهسى و لاتين حرفلريندن اولوشان متلر ير آيور. بويلجه اثر، هر ايكى متنك ده قارشيلاشديرمالى ياييسى سايه سنده، عثمانلى تورجه سنى پكيشديرمك، خيزلانديرمق و گلشديرمك ايسته ينلره قولايلىق صونيور. فائده لى اولماسى

تمنيسيله . . .

يس اوطه باشى

Geçmişle, bugün ve gelecek arasında köprü vazifesi gören Osmanlı Türkçesi, tarih ve kültürümüzün anahtarıdır. Bu lisan, bizlere bırakılan en güzel miraslardan biridir. Bu mirasa sahip çıkıp yaşatmalıyız.

Mimarlık tarihi araştırmacısı Ekrem Hakkı Ayverdi, Osmanlı Türkçesinin önemini ve genç nesillere öğretilmesi gerektiğini şu ifadelerle dile getirir: *“Kütüphane ve arşivlerimizdeki kültür mirasını gün ışığına çıkarıp yeni nesillerin istifadesine sunmanın yegâne yolu, gençlerimize Osmanlıca öğretmektir. Ancak böylelikle gençlerimiz kültür hazineleriyle tanışabilir. Bu bakımdan mutlaka gençlere Osmanlıca öğretilmelidir.”*

“Küçük Hattat” adlı bu eser, Osmanlıca Hikâyeler serimizin ikinci kitabıdır. Eser, Osmanlı Devleti’nin son devrinde neşredilen dergilerden seçilen hikâyeler bir araya getirilerek hazırlandı. İçerisinde farklı hikâyelerin bulunduğu kitapta, karşılıklı sayfalar da Osmanlı Türkçesi ve Latin harflerinden oluşan metinler yer alıyor. Böylece eser, her iki metnin de karşılaştırmalı yapısı sayesinde, Osmanlı Türkçesini pekiştirmek, hızlandırmak ve geliştirmek isteyenlere kolaylık sunuyor. Faydalı olması temennisiyle...

Yasin ODABAŞI

قىرلانغىچ يىواسى

عقللى بر چوجوق باردى. بر گون پنجره اوڭندە اوتوروب اطرافى تماشا ايدىپوردى. اشاغى يوقارى باقىنيركن گوزلىرى اوڭ صاچاغنه طوغرى يوكلدى. خانەنڭ ديواريله صاچاغنڭ اولديغى كوشەدە بر شى گوردى. صانكە بر پورتقالڭ درت دىلیمندن بر دىلیمنى كسوب آلمشردە اورايە ياپشديرمشلردى. اما بو، پورتقال گېي صارى دگلدى. چاموردن ياپلەشدى. بونڭ نە اولديغى مراق ايتدى. والدهسنە صوردى. او دە:

- بو، قىرلانغىچ يىواسيدر، ديدى.

چوجوق:

- اويلە ايسە بونڭ قىرلانغىچى نرەدە؟

والدهسى:

- اوغلم، شمدى گوز موسمندەيز. قىرلانغىچلر گيتديلر. بهارده گليرلر، جوانى ويردى.

عقللى چوجوق، والدهسنڭ بو جواندن پك بر شى آڭلايهمدى. گوز موسمى گچدى، قيش بيله گلوب گچدى. بهار ايلرنده بر گون چوجوق، پنجره ككارتندە برطاقيم جيويلتيلر ايشيتدى. باقنجه گوردى كە او يىوايه بر چيفت قىرلانغىچ گلەش. گوگسلىرى قينالى، گوزلىرى سورمهلى، غايت گوزل قوشلر! همان والدهسنە قوشوب:

Kırlangıç Yuvası

Akıllı bir çocuk vardı. Bir gün pencere önünde oturup etrafı temâşâ ediyordu. Aşağı yukarı bakınırken gözleri evin saçağına doğru yöneldi. Hânenin duvarıyla saçağının olduğu köşede bir şey gördü. Sanki bir portakalın dört diliminden bir dilimini kesip almışlar da oraya yapıştırmışlardı.

Ama bu, portakal gibi sarı değildi. Çamurdan yapılmıştı. Bunun ne olduğunu merak etti. Vâlidesine sordu. O da:

- Bu, kırlangıç yuvasıdır, dedi.

Çocuk:

- Öyle ise bunun kırlangıcı nerede?

Vâlidesi:

- Oğlum, şimdi güz mevsimindeyiz. Kırlangıçlar gittiler. Baharda gelirler, cevabını verdi.

Akıllı çocuk, vâlidesinin bu cevabından pek bir şey anlayamadı. Güz mevsimi geçti, kış bile gelip geçti. Bahar aylarında bir gün çocuk, pencere kenarında birtakım cıvıltılar işitti. Bakınca gördü ki o yuvaya bir çift kırlangıç gelmiş. Göğüsleri kınalı, gözleri sürmeli, gayet güzel kuşlar! Hemen vâlidesine koşup:

عثمانلیجه حکایه لر

- آنه، قیرلانغیچلر بونلر میدر؟ دیه صوردی.
- اوت اوغلم! جوابی آنجه مراقنی یکه میهرک بونلرک نره دن
گلدیکلرینی و گوز موسمنده بورادن نیچون گیتدکلرینی صوردی.
آنه سی شویله جواب ویردی:

- سوگی اوغلم! قیرلانغیچ، لگک و طورنا گی قوشلره گوچمن
قوشلر دیرلر. بو حیوانجقلر قیش موسمنک شدتلی صوغوقلرینه
طیانه مزلر. عربستان گی صیجاق یرلره گیدرلر. قیش موسمی
اورالرده چگیرلر. یاز اولنجه ده بورالره گلوب بتون یازی چگیرلر
و یاورولارلر. صوگ بهارده یاورولریله برابرینه گیدرلر.

عقلی چوجوق:

- بونلری گیده جکلری یره کیم گوتورور، اورادن بورایه کیم
گتیرر، ناصل گلوب گیدرلر آنه؟

والده سی:

- اونلری کیمسه گوتوروب گتیرمز اوغلم. کندی کندیلرینه
گیدوب گلیرلر. صوگ بهارده گیده جکلری گون یاقلاشنجه،
جواردن بیگلرجه قوش طوپلانیر. بر قافله اولوشدرلر. صوگرا
هپسی بردن قالقوب قبله طرفنه، یعنی گونیه طوغری اوچارلر.
چونکه واره جقلری صیجاق مملکلر، او طرفده در. اما او طرفی
ناصل بولدقلرینی کیمسه بیله مز. بو، حق تعالی نک بر سریدر.
گلدکلری وقت ده او یله گلیرلر. حتی بونلرک گله جکلری
گون، تقویملره اشارت اولنمشدر. او گوندن اول هیچ بر یرده

- Anne, kırlangıçlar bunlar mıdır? diye sordu.

- Evet oğlum! cevabını alınca merakını yenemeyerek bunların nereden geldiklerini ve güz mevsiminde buradan niçin gittiklerini sordu.

Annesi şöyle cevap verdi:

- Sevgili oğlum! Kırlangıç, leylek ve turna gibi kuşlara göçmen kuşlar derler. Bu hayvancıklar kış mevsiminin şiddetli soğuklarına dayanamazlar. Arabistan gibi sıcak yerlere giderler. Kış mevsimini oralarda geçirirler. Yaz olunca da buralara gelip bütün yazı geçirirler ve yavrularlar. Sonbaharda yavrularıyla beraber yine giderler.

Akıllı çocuk:

- Bunları gidecekleri yere kim götürür, oradan buraya kim getirir, nasıl gelip giderler anne?

Vâlidesi:

- Onları kimse götürüp getirmez oğlum. Kendi kendilerine gidip gelirler. Sonbaharda gidecekleri gün yaklaşınca, civardan binlerce kuş toplanır. Birer kafile oluştururlar. Sonra hepsi birden kalkıp kible tarafına, yani güneye doğru uçarlar. Çünkü varacakları sıcak memleketler, o taraftadır. Ama o tarafı nasıl bulduklarını kimse bilemez. Bu, Hak Teâla'nın bir sırrıdır. Geldikleri vakit de öyle gelirler. Hatta bunların gelecekleri gün, takvimlere işaret olunmuştur. O günden evvel hiçbir yerde

عثمانليجه حكايله

گورونمدكلرى حالده، او گون هر يرده بردن گورونورلر. حيوان
دييوب چگمه ياوروم. اونلرڭ ده كنديلرينه گوره بيلگيسي و
دوشونجه سي واردر.

(احمد مدحت، چوجوق دنيا سي، ۲۹ ميس ۱۹۱۳)

